

Lyset vender tilbage

Ældstetrinnet

Lyset vender tilbage er én ud af i alt ni podcasts produceret af Katrine Nyland til Ilulissat Isfjordscenteret.

Fag

Tværfagligt – sprog, musik og naturfagene.

Læringsmål

- Eleverne opnår grundlæggende viden om polarmørke og midnatssol, samt viden om naturligt lys i form af nordlys, stjerner og månen.
- Eleverne opnår viden om lysets betydning for livet omkring Isfjorden og nord for polarcirklen generelt.
- Eleverne træner deres færdigheder i kommunikation og samarbejde.

Organisering

Vi anbefaler, at eleverne arbejder parvis eller enkeltvis. Afhængigt af, hvad der passer bedst til den enkelte elev, og hvilke kompetencer der skal udvikles. Vær opmærksom på, at det ikke nødvendigvis er ens bedste ven, man arbejder bedst sammen med. Samarbejde mellem eleverne handler om netop samarbejde og ikke kun samvær.

Vejledning til Book Creator bogen

Book Creator bogen *Lyset vender tilbage* er en elevbog, der knytter sig til podcasten *Lyset vender tilbage*.

Podcasten varer 04:20.

Forløbet er tilrettelagt med fokus på elevernes undersøgende, eksperimenterende og skabende tilgang til læring.

Forløbet omfatter tre trin:

- Arbejdet før der lyttes til podcasten.
- Lytning og arbejde med podcasten.
- Efterarbejde med tema og viden fra podcasten.

Start med at lytte til podcasten, før den præsenteres for eleverne.

Side til side vejledning - Book Creator bogen "Lyset vender tilbage"

Velkommen til Isfjordscenteret side 4-7

Eleverne møder Isfjordscenteret i to billeder, der viser henholdsvis sommer og vinter.

I klassen kan I tale om:

- Hvad Isfjordscenteret er.
- Hvordan der ser ud omkring Isfjordscenteret.
- Forskellen på sommer og vinter.
- Hvordan der er forskel på sommer og vinter, der hvor I bor.

Kort Ilulissat side 8-9

Tal om kortet, og hvor mange mennesker der bor i Ilulissat, og hvor mange mennesker der bor i den by eller bygd I bor i?

Kort Holms Bakke/Seqinniarfik side 10-11

Eleverne ser et kort over Ilulissat. Der er en markør, der viser hvor Holms bakke ligger. Den røde streg viser en rute fra Isfjordscenteret til Holms Bakke.

I klassen kan I tale om:

- Hvor langt væk Holms Bakke ligger fra Isfjordscenteret.
- Hvorfor man mon stiller sig på en bakke for at se solens genkomst.
- Giv gerne eleverne en oplevelse af at stå på taget af Isfjordscenteret og se ned på Holms Bakke (brug evt. billederne på side 4-7).

Her bor jeg side 12-13

Eleverne ser en del af et verdenskort.

Eleverne skal flytte den røde markør ned på kortet og vise, hvor de bor.

Markøren findes i den hvide kasse og skal trækkes ned på kortet.

I klassen kan I tale om:

- Forskelle og ligheder mellem Ilulissat og jeres by eller bygd.

Lyt og fortæl side 14-15

Eleverne skal nu lytte til podcasten *Lyset vender tilbage*. De finder podcasten ved at klikke på billedet på side 14.

Det anbefales at lade eleverne lytte parvis eller i mindre grupper.

Lad eleverne lave en [Walk and Talk](#), hvor de taler om podcasten.

På side 15 skal eleverne fortælle om, hvad de synes er vigtigt at tage med fra podcasten. I taleboblere kan de vælge at indsætte tekst, billeder eller lydoptagelser.

Indspilning af lydoptagelse, indsættelse af billeder og indsættelse af tekst, se instruktion 1, 2 og 3 [her](#).

Opsamling i klassen

Det anbefales at tage en fælles snak i klassen, når arbejdet med side 14-15 er færdigt.

Vi anbefaler, at du undervejs skriver begreber og nøgleord på tavlen.

I klassen kan I tale om:

- Hvad der overraskede eleverne, da de lyttede til podcasten.
- Begreber og nøgleord som eleverne har mødt i podcasten.

Du kan hente inspiration til samtalen herunder.

- Januar – 13. januar
Det er dagen, hvor lyset vender tilbage i Ilulissat. Det er den vigtigste dag på året. Lisa fortæller, at de ser frem til at nyde naturen og sejle. I skolerne laver børnene sole og hænger dem i vinduerne. Der er ingen sol fra den 29. november til den 13. januar. Alle der kan og vil, byder solen velkommen på Seqinniarfik/Holms Bakke. Bagefter fejrer de med sang, kage og kaffe. Den 13. januar er en meget betydningsfuld dag for grønlænderne i Ilulissat.

Hvorfor vender lyset tilbage til Ilulissat den 13. januar?

Hvilke(n) dag(e) er vigtig/betydningsfuld for dig?

- Jul og påske – to helligdage fra kristendommen, som Lisa nævner.
Selvom den 13. januar er vigtig for grønlænderne i Ilulissat, betyder de kristne helligdage også meget.

Hvilke andre helligdage kender du?

Kender du til helligdage fra andre religioner end kristendommen?

- Traditioner – alle, der kan og vil, tager til Holms Bakke og synger solen velkommen.
Den 13. januar er en helt speciel og betydningsfuld dag for grønlænderne i Ilulissat, da de har en tradition om at byde solen velkommen. Bagefter fejrer de med sang, kaffe og kage. Sangen de synger, hedder "Seqernup qungululluni nunarput nuilaaraa" / "Da solen med smil titter lidt over vores land". De kan nu se frem til lyse og varme dage.

Hvad er en tradition, og hvilke andre traditioner kender du?

Kender du andre traditioner, hvor man fejrer naturfænomener?

- Solen – stjernen i vores solsystem. Uden den ville livet, som vi kender det på Jorden ikke kunne eksistere.
Eleverne i Ilulissat laver sole af papir, som de hænger op i klassen for at fejre solens genkomst den 13. januar.

Hvordan tror du, Jorden ville se ud, hvis ikke Solen var her?

Ville vi kunne eksistere uden Solen?

Tror du nogensinde, at Solen brænder ud?

- Midnatssolen – et naturfænomen man kan finde nord for den nordlige polarcirkel, hvor solen ikke går ned i flere uger.
Lisa fortæller, at der ikke er noget klokkeslæt at forholde sig til; du spiser, når du er sulten, og går i seng, når du er træt. Man lever som naturen dikterer.

*Hvad ville du gøre, hvis du ikke skulle forholde dig til et klokkeslæt i din hverdag?
Hvordan passer det ind i den hverdag, du har nu?*

Mit opslagsværk side 16-17

På siderne skal eleverne lave korte beskrivelser af nøgleordene og begreberne, som I har gennemgået og arbejdet med indtil videre. De kan skrive dem ind, indtale dem som lydfil eller tegne en tegning og sætte billedet af den ind. Deres produkter vil indgå i det videre arbejde med podcasten. Giv gerne eleverne mulighed for at uddybe deres opslagsværk samt tilføje ny viden undervejs, som I arbejder med de næste sider i bogen.

Indspilning af lydoptagelse, indsættelse af billeder og indsættelse af tekst; se instruktion 1, 2 og 3 [her](#).

Viden om lys side 18-21

Eleverne skal nu arbejde med lys. På side 18 står der en kort tekst om forskellen mellem, når der er polarmørke, og når lyset vender tilbage; der står også kort om hvad lys er. Find mere viden [her](#). På side 19 er der fire billeder af hhv. midnatssol, nordlys, nattehimmel og polarmørke. Lad eleverne læse teksten og snakke med deres sidemakker om både den og billederne.

På side 20 er der indsat 5 hjemmesider, der omhandler solen, månen, stjernerne, midnatssol, nordlys og polarmørke.
Lad eleverne læse på hjemmesiderne og se videoen. Bagefter skal de svare på spørgsmålene på side 21. De kan skrive stikord i boksen, der hedder "skriv stikord her".

Vi anbefaler at lave en fælles opsamling i klassen over side 18-21. Denne proces er for at give eleverne mulighed for at finde viden frem samt at tilføje ny viden om begreberne.

Indsættelse af tekst; se instruktion 3 [her](#).

Viden om Jordens bane om Solen side 22-23

Eleverne skal arbejde med Jordens bane om Solen. Dette skal de gøre for at opnå en forståelse af, hvorfor der er polarmørke om vinteren og midnatssol om sommeren nord for polarcirklen.

På side 22 er der en kort introduktionstekst til Youtube videoen på side 23. Lad eleverne læse teksten først, og derefter se YouTube videoen.

I de sorte talebobler er der to spørgsmål, som I kan tale om i klassen.

Her er forslag til flere spørgsmål:

- *Har man altid vidst, at Jorden kredser rundt om Solen?*
- *Hvordan påvirker Jordens hældning i forhold til:*
  - *forskel på dag/nat?*
  - *forskellige årstider?*

Få mere viden om solsystemet [her](#).

Velkomsttale eller hyldestsang side 24-25

Nu skal eleverne prøve at forestille sig, at de mødes på taget af Isfjordscenteret. Det er den 13. januar, og de skal ud til Holms Bakke for at fejre, at Solen titter frem i horisonten.

De kan vælge mellem to forskellige produkter.

1. De skal lave en *velkomsttale* eller en *hyldestsang* med tilhørende musik. Uanset hvad de vælger, skal deres produkt kunne bruges til fejringen af lyset ved Holms Bakke.
2. De kan hente inspiration på side 26-29, hvor sangen fra podcasten er både på grønlandsk, dansk og som lydfil. Man kan afspille lydfilen ved at klikke på Solen på side 27.

Det kan være på grønlandsk, dansk eller engelsk.

De skal i deres velkomsttale eller hyldestsang komme ind på følgende:

- Hvorfor vender lyset tilbage den 13. januar? Hvad har det at gøre med Jordens rotation om sin egen akse og om Solen?
- Hvad er midnatssol og polarmørke?
- Hvilke naturlige lyskilder giver lys, når der er polarmørke?

Side 24-25 kan ændres, så den er tilpasset elevernes valg af produkt. De kan også vælge at tilføje flere sider efter behov.

Deres produkt skal indspilles som lydoptagelse og sættes ind i Book Creator. De kan understøtte med tegning, billede eller andet.

Indspilning af lydoptagelse, indsættelse af billeder, se instruktion 1 og 2 [her](#).

Inspiration: Seqernup qungulluni side 26-29

På disse sider finder eleverne teksten til den hyldestsang, der bliver sunget i podcasten. Den er både på grønlandsk, dansk og som lydfil. Man kan afspille lydfilen ved at klikke på Solen på side 27. De kan bruge teksten som inspiration til deres egen velkomsttale eller hyldestsang.

Kolofon

Podcasten *Lyset vender tilbage* er udviklet af Isfjordscenteret i Ilulissat.

Undervisningsmaterialet til Podcasten Lyset vender tilbage er udviklet af Lotte Brinkmann og Daniella Maria Manuel, Anholt Læringsværksted med sparring fra Leg med IT.
Elevbogen i Book Creator er udviklet som en del af projektet *Nutaaliorta* fra Kivitsisa.
Skabelonen er udviklet af Rikke Falkenberg Kofoed og Daniella Maria Manuel, Leg med IT.

Undervisningsmaterialet *Lyset vender tilbage* er udgivet under en Creative Commons kreditering-licens CC:BY.

Materialets tekster, opgaver og billeder må deles, gengives og bearbejdes, når blot man krediterer ophavet 'Lyset vender tilbage by Isfjordscenteret Ilulissat'.